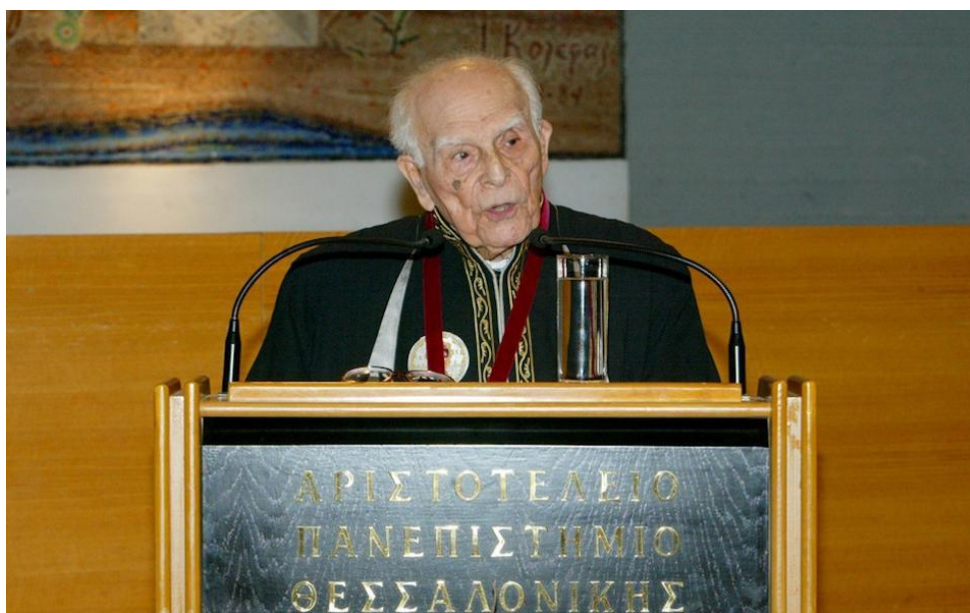

Πέθανε πλήρης ημερών ο Εμμανουήλ Κριαράς

ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ (ηλεκτρονική έκδοση: Σάββατο 23-8-2014)

Πέθανε το βράδυ της Παρασκευής, στο σπίτι του στη Θεσσαλονίκη, σε ηλικία 108 ετών, ο καθηγητής Εμμανουήλ Κριαράς - η γηραιότερη εν ζωή προσωπικότητα της χώρας.

"Δεν ήλπιζα τόσο μακρά ζωή... Θυμάμαι -ξέρετε- τον κομήτη του Χάλευ, την εμφάνιση του Βενιζέλου, παρέστην - μικρό παιδί- σε ένοπλο συλλαλητήριο στην Κρήτη...».

Πέρασαν 107 χρόνια από το Νοέμβριο του 1906 οπότε γεννιόταν στον Πειραιά ο Εμμανουήλ Κριαράς, πέρασαν περί τα 100 από την παιδική του ζωή στη Μήλο, την εφηβική αργότερα στην Κρήτη (τόπο καταγωγής των γονιών του), την Αθήνα ύστερα για σπουδές στη Φιλοσοφική σχολή και για εργασία (επί 20 συνεχή χρόνια στο Μεσαιωνικό Αρχείο της Ακαδημίας Αθηνών). Μεσολάβησε το Μόναχο και το Παρίσι κι ύστερα "ανέβηκε" στη Θεσσαλονίκη (Από το 1950 οπότε εκλέχτηκε στη θέση του τακτικού καθηγητή της μεσαιωνικής ελληνικής φιλολογίας στη Φιλοσοφική Σχολή του Πανεπιστημίου της). Μέχρι το 1968 δίδασκε κυρίως μεσαιωνική φιλολογία. Ήταν τότε που τον εξώθησε σε παραίτηση- συνταξιοδότηση η Χούντα.

Εκτοτε, ήταν ...ομότιμος καθηγητής (συνταξιούχος) επί 45 χρόνια.

Απολύθηκε απ τη Χούντα αλλά, συνέχισε. Με τη σύνταξη του Λεξικού της Μεσαιωνικής Ελληνικής Δημόδους Γραμματείας, με τη μαχητική στήριξη της δημοτικής και του μονοτονικού συστήματος (πρόεδρος της επιτροπής για το μονοτονικό το 1981), με τη συγγραφή και τις εκδόσεις και ένα μηναι πριν τα 103 του χρόνια τοποθετήθηκε στην τελευταία - τιμητική- θέση του ψηφοδελτίου Επικρατείας του ΠΑΣΟΚ.

«Είμαστε τραγικές μορφές. Το γεγονός ότι έχουμε συνείδηση δεν νομίζω ότι είναι στοιχείο ουσιαστικής ευτυχίας. Ο άνθρωπος ζει πιο ευτυχισμένα όταν δεν έχει συνείδηση της τραγικότητας της ζωής του. Εγώ - δυστυχώς - την έχω. Επιθυμία μου είναι πλέον να μη ζήσω. Είναι βάρος πια η ζωή μου» μου έλεγε προ εξαιτίας -μόλις που είχε «κατακτήσει» το «Αιωνόβιος» .

Αλλαξε σύντομα γνώμη. Δυο-τρία χρόνια μετα δήλωνε «"Οχι δε φοβάμαι το θάνατο. Δεν θέλω όμως να πεθάνω αμέσως... Θέλω να ολοκληρώσω τις εκκρεμότητες των κειμένων μου" ..

"... Βλέπω τη ζωή του ανθρώπου στη γή ως ένα τραγικό γεγονός. Διότι δεν δίδει η ζωή ευτυχία. Ο άνθρωπος είναι τραγική μορφή στη γή. Το γεγονός ότι έχει συνείδηση δεν νομίζω ότι είναι στοιχείο ουσιαστικής ευτυχίας.

Και πρόσφατα (στα τέλη του 2011 -μεσούσης της οικονομικής κρίσης) ο ...σοφός καθηγητής δήλωνε: "Στην υπερεκατονταετή ζωή μου δεν θυμάμαι ποτέ αντίστοιχη περίοδο με ανάλογα πολιτικά και κυρίως - οικονομικά αδιέξοδα. Θα ήθελα να ειχε πεθάνει , να μην είμαι αναγκασμένος να βιώνω αυτές τις καταστάσεις στον τόπο μου. Φταίμε κι εμείς . Λειτουργήσαμε ολοι - κυβέρνηση και πολίτες κατά το χειρότερο δυνατό τρόπο. Βολευόμασταν - στην καλύτερη περίπτωση - στο καθεστώς της υποκρισίας , της κλεψιάς , της απάτης . Όταν παίρνει κανείς δανεικά είτε είναι κράτος είτε πολίτης πρέπει να είναι οσα μπορεί να επιστρέψει... Όχι περισσότερα. Βρισκόμαστε πλέον στον πάτο και ελπίζω να μην εχει χειρότερα. Βέβαια ο φασισμός μπορεί να έχει σήμερα άλλο πρόσωπο... Μέσα στο αστικό καθεστώς που ζούμε , η λύση, είναι ένας σοσιαλισμός με ανθρώπινο πρόσωπο. Παγκοσμίως. Αυτή είναι η λύτρωση του κόσμου . Η Αριστερά όμως στην Ελλάδα δεν βλέπω ότι έχει δυνατότητες..."

Ο καθηγητής Κριαράς πέθανε σήμερα - ήρεμα και "κανονικά" -όπως του άρεσε να λει περιγράφοντας τη ζωή του- στο σπίτι του στη Θεσσαλονίκη. Στο ίδιο σπίτι, της οδού Αγγελάκη, που τα τελευταία χρόνια λειτουργούσε ως βιβλιοθήκη και αναγνωστήριο για τους

μεταπτυχιακούς φοιτητές του , εκεί όπου δεχόταν τον πρωθυπουργούς, υπουργούς, συνεργάτες του.

Η σύζυγος του - Αικατερίνη Στριφτού, καθηγήτρια ψυχοτεχνικής στο πανεπιστήμιο Μακεδονίας - με την οποία είχαν παντρευτεί το 1936- είχε πεθάνει την πρωτομαγιά του 2000. Δεν είχαν κάνει παιδιά.

"Φεύγοντας" ο καθηγητής Εμμανουήλ Κριαράς αφήνει πίσω του (για τους μελετητές και φοιτητές του) εκατοντάδες τόμους με πραγματείες, μελέτες , επιστολές, κείμενα, 14 τόμους του μνημειώδους έργου "Λεξικό της Βυζαντινής Γραμματείας". Τη συνέχεια ανέλαβε το Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας . Ήδη έχει τυπωθεί και κυκλοφορεί ο 18ος τόμος...

Για τους υπόλοιπους ; Τον αγώνα του για το Δημοτικισμό , τη σοφία και τη διαύγεια του πνεύματος του - όπως αυτές "έλαμψαν" σε σειρά συνεντεύξεων που έδωσε -ειδικά μετα τη συμπλήρωση των 100 "πρώτων" χρόνων της ζωής του.

- "Διδασκαλία του ήθους δεν υπάρχει. Μαθαίνουμε την τεχνική. Πώς να μεταδώσουμε τις γνώσεις. Αλλά πώς να βελτιώσουμε το ήθος του ανθρώπου δεν το μάθαμε..

"Η έξαρση είναι το σημαντικότερο πράγμα στη ζωή. Να εξαρθείς πάνω από τον εαυτό σου. Από τα πάθη σου. Σπάνια εξαίρονται οι άνθρωποι. Η ζωή όλων βέβαια ενέχει στιγμές έξαρσης. Όταν λές την αλήθεια -ακόμα κι όταν σε θίγει, σε πειράζει -είναι έξαρση. Η θυσία για τον άλλο, ο έρωτας, η φιλία , η αφοσίωση είναι έξαρση. .".

"Ανυψώνει τον άνθρωπο ο Έρωτας. Ο πραγματικός, ο αληθινός έρωτας. Ο έρωτας είναι το αντίδοτο του θανάτου. Είναι ίσως η ίδια η ζωή. Μόνο όταν είσαι ερωτευμένος ζεις. Ειδάλλως είσαι ...πέτρα...»

«Σήμερα περισσότερο από ποτέ η χώρα χρειάζεται μεταρρυθμίσεις, διότι το σύστημα το οποίο διαβιώσαμε τα τελευταία χρόνια μάς οδήγησε στον πάτο, σε πτώχευση κάθε κοινωνικής και πνευματικής δραστηριότητας. Ιδιαίτερα στο εκπαιδευτικό και το πολιτικό. Αναγκαίο πάνω απ' όλα είναι να αλλάξουμε νοοτροπία. Όχι μόνο στην πολιτική και τα κόμματα, αλλά σε ατομικό επίπεδο, γιατί όλοι μαζί έχουμε συμβάλει στη δημιουργία αυτού του νεοελληνικού αδιεξόδου», είχε δηλώσει ο ίδιος σε συνέντευξή του στην «Κ» τον Απρίλιο του 2012, δίνοντας το στίγμα του για την δύσκολη περίοδο την οποία διέρχεται η χώρα τα τελευταία χρόνια.

Η νεκρώσιμη ακολουθία θα ψαλεί στις 12 το μεσημέρι της Τρίτης (η σορός θα βρίσκεται εκεί από τις 11 πμ), από τον Ιερό Ναό της Του Θεού

Σοφίας, στη Θεσσαλονίκη. Σύμφωνα με επιθυμία που είχε εκφράσει ο ίδιος, η σορός του θα μεταφερθεί και θα ενταφιαστεί την Τετάρτη στο Κοιμητήριο Ακρωτηρίου Χανίων.